

Een slachtpartij in een circus

Het huwelijk is een gevangenis. Een cliché zo oud als het fenomeen en iedereen vertaalt het op zijn manier. De Zweedse cineast en auteur Ingmar Bergman (1918) heeft daar in de jaren zeventig zijn mening aan toegevoegd, via een televisieserie, een speelfilm en een toneelstuk.

'Scènes uit een huwelijk' vertelt het ontbindingsproces van een ogenschijnlijk perfect huwelijk. Man (Johan) en vrouw (Marianne) zijn beiden intelligent en welgesteld. Twee basispijlers om de boeien in onderling overleg te verbreken, maar intelligentie en welgesteldheid blijken (net als extreme domheid en armoede) de grote hinderpalen voor een scheiding. Na de breuk blijven man en vrouw elkaar zien, worden ze minnaars en bedriegen dus hun nieuwe partners. Dat is het briljante aan dit stuk. Het huwelijk zien als een gevangenis is maar één manier om de werkelijke reden, namelijk dat het huwelijk een artificiële instelling is, te verbergen. De man blijkt van nature een zwerver te zijn en de vrouw een huisdier. Regisseur Ivo Van Hove verdeelt de zes grote scènes waaruit dit stuk bestaat in twee blokken. De drie scènes voor de pauze worden door drie koppels tegelijk gespeeld in drie decors. Het publiek - dat mee op het toneel zit, ter versterking van de intimiteit - verhuist na een scène naar een volgend decor, maar door de nabijheid van de andere, hoort het flarden uit de andere scènes. Met andere woorden: de muren hebben een mond en vertellen dat het ontbladeringsproces van elk huwelijk identiek is.

Huisdier

Na de pauze zijn de drie decors in elkaar geschoven en zit het publiek rond het speelvlak. De bedoeling van scenograaf Jan Versweyveld en de regisseur krijgt daardoor een tweede laag. Het huwelijk is een slachtpartij in de piste van een circus. De drie koppels nemen om beurt de rol van Johan en Marianne op zich. Eerst ordelijk, maar gaandeweg slaat de chaos toe. De climax wordt bereikt als de koppels, verworpen tot één groot koppel, elkaar te lijf gaan. Na geestelijk ook lichamelijk gekwetst te zijn, tekenen ze eindelijk de echtscheidingspapieren en nemen afscheid met dezelfde zin: 'We hadden al veel vroeger met vechten moeten beginnen.'

In het laatste halfuur komen ze terug bij elkaar en vertellen nuchter maar scherp dat de vrije liefde niet bracht wat ze ervan hadden verwacht. Het meest verrassende is echter dat de vrouw vertelt dat ze dan wel een huisdier is, maar dat ook bij haar het huwelijk een wurgpaal was en dat zij bij momenten aan de verstikking ontsnapte dankzij vluchtige avontuurtjes, en zich daar nu voor schaamt. Tot slot verschijnt de moeder en onthult aan de dochter de truc hoe haar huwelijk stand hield.

Deze productie duurt vier uur. Maar ze verveelt geen moment, door een ongemeen beklijvende vertolking. Om als regisseur zo een briljante voorstelling te kunnen maken, moet je wel een heel grote afkeer hebben van het huwelijk.

Guido LAUWAERT

Nog vanavond en morgen zaterdag in Vooruit, informatie: 09/26.72.820.

Vervolgens op reis door Nederland en Vlaanderen tot 18 juni